

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
Pedagogická fakulta
Katedra anglistiky

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Bc. Monika Týmalová
Název diplomové práce: Rodina v moderní fantasy: Dar nebo prokletí?
Family in Modern Fantasy: A Blessing or a Curse?
Vedoucí diplomové práce: PhDr. Kamila Vránková, Ph.D.
Oponent diplomové práce: PhDr. Alice Sukdolová, Ph.D.

I. Cíl práce a jeho naplnění:

1. Cíl práce byl stanoven a naplněn v souladu s tématem
- ~~2. Cíl práce byl adekvátní, ale jen částečně naplněný~~
- ~~3. Stanovený cíl nebyl naplněn~~

II. Struktura práce:

1. Logická, jasná a přehledná
- ~~2. Přiměřená~~
- ~~3. Nevhodná~~

III. Práce s literaturou:

1. Výborná: zvoleny a použity vhodné prameny v patřičném rozsahu, přesná práce s citacemi, kritická analýza zdrojů
- ~~2. Velmi dobrá práce s adekvátními prameny v patřičném rozsahu~~
- ~~3. Průměrná práce s literaturou~~
- ~~4. Slabá, chybná nebo nedostačující~~

IV. Prezentace a interpretace dat:

1. Systematická, logická prezentace, originální a důsledná interpretace
- ~~2. Dobrá prezentace dat, úspěšný pokus o jejich interpretaci~~
- ~~3. Neodpovídající prezentace, nedostatečná analýza výsledků~~

V. Formální stránka:

1. Odpovídá všem stanoveným požadavkům
- ~~2. Obsahuje drobné formální chyby~~
- ~~3. Nesplňuje některé stanovené požadavky~~
- ~~4. Nesplňuje většinu stanovených požadavků~~

VI. Jazyk práce:

- a) Po stránce stylistické
- 1) výborná

2) ~~velmi dobrá~~
3) ~~nevyhovující~~

b) Po stránce lexikálně-gramatické 1) výborná
2) ~~velmi dobrá~~
3) ~~dobrá~~
4) ~~nevyhovující~~

VII. Náročnost zpracování tématu: 1. Vysoká
2. ~~Střední~~
3. ~~Nízká~~

VIII. Přínosy práce: 1. Originální zpracování a názory, předkládá nová zjištění
2. ~~Průměrné~~
3. ~~Nedostatečné, práce nemá jasný přínos pro obor~~

Vyjádření oponentky diplomové práce:

Monika Týmalová se ve své práci věnovala literárnímu žánru současné fantastické literatury a prostřednictvím literárněvědné analýzy se zaměřila na téma rodinných vztahů hlavních hrdinek a hrdinů zvoleného žánru. Úvodní kapitoly vymezují literární pojem fantasy a podávají přehled vývoje žánru podle vhodně zvolených sekundárních pramenů, přičemž ve vztahu k pojmu definují epos, mýtus, legendu, gotický román a rytířský příběh. Společným znakem fantasy literatury jsou podle autorky práce výpravy za dobrodružstvím, boj se zlem a přítomnost kouzelných a mystických postav. Teoretická část nachází společné rysy fantastických příběhů a pohádky a vzájemné prolínání žánrů. Na základě studia odborných pramenů (Clute, Ekman) uvádí další podtypy fantasy (sword and sorcery, dark/ comic fantasy, urban fantasy) a nejznámější autory historie anglické a americké fantastické literatury (Tolkien, Lewis, Howard, Le Guin). Práce v teoretické části definuje žánr tzv. rodinné fantasy (Rowling, Wynne Jones, Pratchett) a fantasy, jejímž hlavním tématem jsou rodinné vztahy, včetně motivu ztráty rodičů, pocitu osamělosti a vztahů sourozenců. Uvedeni jsou autoři vybraných děl v rámci žánru, Neil Gaiman a jeho próza Coraline (2002) v porovnání s dílem Lucy Clifford, The New Mother (1882), představující gotický horor s motivem tajemství a tématem boje o záchranu rodiny. Gaimanův román Neverwhere naplňuje svou charakteristikou žánr městské fantasy otevírající temné stránky Podlondýna (London Below), román The Ocean at the End of the Lane řeší vzpomínky na rodinné vztahy dospívajícího chlapce. Dalším materiálem pro interpretační analýzu jsou první dva díly fantastické ságy The Graveyard Book americké jižanské autorky Amandy Stevens, jejíž hrdinka nachází práci a zálibu ve hřbitovní symbolice, a dále román The Hazel Wood Melissy Albert odhalující záhadu rodinných tajemství dospívající dívky Alice.

Následuje kapitola s názvem Cesta z dětství do dospělosti pojednávající o vývojovém románu, jehož obsahem je proces utváření osobnosti, motiv zkoušky a zařazení do společnosti (podle Bachtina). Zmíněn je teoretický přístup k přechodovým rituálům A. van Gennepa a objasněny pojmy liminalita, pre- a postliminalita jako přechody do jiných světů, stav mezi světem reálným a světem fantazie.

Iniciační rituál je dále charakterizován na příkladech z vybraných děl (Coraline, The Kingdom), kdy se hrdinka ocitá na pomezí světů mrtvých a živých a v němž podstatou úlohu hraje motiv

procházení portálu, tedy hranice mezi světy. V tomto smyslu nabývá metaforického významu oceán jako práh světa dospívání v Gaimanově románu Oceán na konci uličky. Kapitola Psychoanalytické pojetí dětských příběhů se zabývá úlohou pohádek v dětském pohledu na svět a zobrazením literárních archetypů podle V. J. Proppa a B. Bettelheima.

Jádro práce tvoří srovnávací analýza vybraných fantastických děl zkoumající chování hlavních hrdinů a jejich rodinné vazby v kontextu vývoje postav v období dospívání. Práce ve své analýze vychází z teoretických témat: sen a deziluze, ohrožení a skryté nebezpečí, vůle přežít, pokušení a destrukce, strach z nicoty, úloha matky a otce, moc slova, bezmoc a pomoc, pomíjivost krásy, obnova a znovuzrození. Interpretační analýza je v jednotlivých případech vždy vhodně podložena citacemi primárních zdrojů v angličtině.

Osobně bych jako přínos práce vyzdvihla schopnost autorky pracovat s teoretickými a filozofickými pojmy a nalézat nové a skryté významy ve vybraných románech. V tomto směru je velmi přínosná analýza motivu strachu z nicoty v próze Koralína, kde autorka práce interpretuje metaforu husté mlhy jako přítomnost nespecifikovatelného nebezpečí, a dům obklopený nicotou, oproti Gaimanovu románu Oceán na konci uličky, kde strach z rozdělení rodičů a nejistota a pocit ohrožení v přítomnosti chůvy vyvolává v hrdinovi vnitřní pocit prázdnoty.

Jádrům analýzy jsou portréty matky a otce ve vybraných dílech, případně absence rodičů dívky Door v Neverwhere a láska k nim, motiv přehlížení potřeb dítěte v Oceánu na konci uličky a proces, ve kterém se z otce stává tyran.

V každém z vybraných románů autorka práce nachází motivy moci slova, pocitu bezmoci a touhy po pomoci, pomíjivosti krásy, obnovy a znovuzrození. Dále se věnuje úloze podpůrných postav podle Proppa (pohádka), např. úloze černé kočky v Koralíně, která volně prochází mezi oběma světy a poskytuje cenné rady. V próze Koralína si všímá nezištné záchrany dětských duší a návratu domů, který symbolizuje obnovu rodinné harmonie. Román Neverwhere je chápán jako obnova rodinného odkazu, hrdinka próz Amandy Stevens Amelie je vykonavatelkou obnovy záměrné (restaurování náhrobků navzdory destruktivnímu působení času) a nechtěné (pokračování šlechtického rodu). V románu Lískový les je smrt vnímána překvapivě jako základ obnovy a nový začátek.

Srovnání výsledků analýz v závěru práce je přínosem nejen pro čtenáře se zájmem o literaturu fantastického žánru, ale zároveň přináší cennou studii v oblasti současného výzkumu literární vědy.

Práce je psána v češtině s využitím originálních citací z primární literatury a sekundárních zdrojů v angličtině, celkově na výborné jazykové a stylistické úrovni akademického psaní.

Práce splňuje všechny požadavky kladené na tento typ prací, a proto ji doporučuji k ústní obhajobě.

Navrhovaná klasifikace: 1. výborně

Otázky k obhajobě:

1. Souhlasíte s názorem Briana Aldisse, že fantasy je literatura pro dospívající čtenáře? (DP, s. 12)
2. Lze interpretovat vzájemný vztah mezi fantastickými romány nesoucí společnou část názvu The Graveyard Book a The Graveyard Queen?

3. Jak byste interpretovala skutečnost, že Koralínina matka nezamkla dveře vedoucí do jiného světa? (viz DP s.46)
4. Lze román Neverwhere číst jako moderní gotický román o dívce v nesnázích?
5. Jak lze vnímat nebezpečí v románu Neverwhere z pohledu Richarda Meyhewa? Je stejné jako z pohledu dívky Door?
6. Považujete překlad Vnitrozemí (the Hinterland) za adekvátní vzhledem k přítomnosti jiných světů v literatuře žánru fantasy?

Datum: 20. 7. 2023

podpis oponentky diplomové práce:

